

Vestfold
og Telemark
revisjon

Anskaffelser

Forvaltningsrevisjon | Tinn kommune

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning.....	5
1.1. Kontrollutvalgets bestilling	5
1.2. Problemstilling og revisjonskriterier	5
1.3. Avgrensning.....	5
1.4. Metode og kvalitetssikring	5
1.5. Kommunedirektørens uttalelse.....	6
2. Om Tinn kommune	7
3. Tiltak for å sikre samfunnsansvar	10
3.1. Revisjonskriterier	10
3.2. Tiltak - data.....	13
3.3. Revisors vurdering av tiltak	21
4. Etterlevelse.....	24
4.1. Revisjonskriterier	24
4.2. Etterlevelse data	27
4.3. Revisors samlede vurdering av etterlevelse	45
5. Konklusjoner og anbefalinger	47
5.1. Konklusjoner.....	47
5.2. Anbefalinger.....	47
Litteratur og kildereferanser	49
Vedlegg.....	50
Vedlegg 1: Kommunedirektørens uttalelse	50
Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring	51

Sammendrag

I denne forvaltningsrevisjonen har vi sett på anskaffelser i Tinn kommune med fokus på krav til samfunnsansvar i anskaffelser.

- **Har kommunen tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt?**

Tinn kommune har i liten grad tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt.

Tinn kommune har ingen anskaffelsesstrategi og/eller andre overordnede dokumenter for sin innkjøpspolitikk. Kommunen har innkjøpsreglement som gir føringer for kommunens innkjøpspraksis. Reglementet inneholder krav til leverandører med hensyn til lønns og arbeidsvilkår og sosial dumping, men gir få føringer som gjelder miljøaspektet. Kommunen har ikke lovpålagte rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Kommunen viser til at økonomireglementet er under revidering, og bl.a. vil rutiner for å fremme grunnleggende menneskerettigheter vil bli tatt inn i reglementet.

Kommunen har valgt å kjøpe innkjøpskompetanse i stedet for å opparbeide egen. Kommunens ansatte har i liten grad fått opplæring på innkjøpsområdet. Vi mener at kommunen bør vurdere om egne ansatte også burde ha en viss grunnleggende kompetanse på feltet.

Kommunen har ikke rutiner for å kontrollere at leverandørene oppfyller de krav som er angitt i konkurransegrunnlaget/kontrakten.

- **I hvilken grad etterlever kommunen kravene til samfunnsansvar i praksis, innenfor**
  - **klima og miljø**
  - **sosialt ansvar – lønns- og arbeidsforhold, menneskerettigheter mv.**

Kommunen har stilt krav om samfunnsansvar i de anskaffelsene som vi har undersøkt, men miljøkrav er vektet lavere enn anbefalt. Anskaffelsesforskriften anbefaler at når miljø er tildelingskriterium, bør kriteriet vektet med 30 %. Det var bare gjort i én av de anskaffelsene vi undersøkte, i de andre anskaffelsene ble miljøkriteriet vektet lavere.

Kommunen hadde ikke kontrollert om kontraktsvilkår var oppfylt i de anskaffelsene som vi undersøkte.

Anbefalinger

Vi anbefaler kommunen å

- etablere overordnede føringer for kommunens innkjøpspraksis som ivaretar samfunnsansvaret.

- utarbeide rutiner for å fremme grunnleggende respekt for menneskerettigheter ved anskaffelser
- vurdere systematisk opplæring i anskaffelsesregelverket av egen ansatte.
- følge anbefalingen i anskaffelsesforskriften om å vekte miljø med minimum 30 % der miljø er et tildelingskriterium.
- etablere rutiner for å kontrollere at leverandørene følger kontraktsvilkår som gjelder samfunnsansvar.

Skien, 4. september .2022

1. Innledning

1.1. Kontrollutvalgets bestilling

Forvaltningsrevisjonen er bestilt av kontrollutvalget i Tinn kommune i sak 5/2. Bestillingen er i tråd med kommunens plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023.

Reglene om forvaltningsrevisjon står i kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav c, jf. § 23-3 og § 24-2 og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

1.2. Problemstilling og revisjonskriterier

Rapporten handler om følgende problemstillinger:

- **Har kommunen tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt?**
- **I hvilken grad etterlever kommunen kravene til samfunnsansvar i praksis, innenfor**
  - **klima og miljø**
  - **sosialt ansvar – lønns- og arbeidsforhold, menneskerettigheter mv.**

Revisjonskriteriene¹ i denne forvaltningsrevisjonen er hentet fra kommuneloven, lov om offentlige anskaffelser med forskrifter, og relevante veiledere fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kriteriene framgår under hver problemstilling nedenfor.

1.3. Avgrensning

Vi har i denne rapporten undersøkt et begrenset utvalg av anskaffelser og sett på hvordan kommunen håndterer samfunnsansvar i forbindelse med anskaffelser. Vi har ikke undersøker hvordan anskaffelsene ellers er gjennomført.

1.4. Metode og kvalitetssikring

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung, med Anne Hagen Stridsklev som oppdragsansvarlig.

Vi har intervjuet/innhentet informasjon fra ansatte i kommunen og innkjøpssamarbeid som kommune deltar i. Videre har vi innhentet informasjon fra kommunens kvalitetssystem Compilo; reglement, rutiner og annen relevant dokumentasjon.

For å undersøke etterlevelse, har vi gjennomgått et utvalg av anskaffelser som er gjennomført av eller på vegne av kommunen.

---

¹ Det skal alltid etableres revisjonskriterier i forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15. Revisjonskriterier er de regler og normer som gjelder innenfor det området vi skal undersøke. Revisjonskriteriene er grunnlaget for revisors analyser, vurderinger og konklusjoner.

Det står mer om metode og tiltak for kvalitetssikring i vedlegg 2 til rapporten.

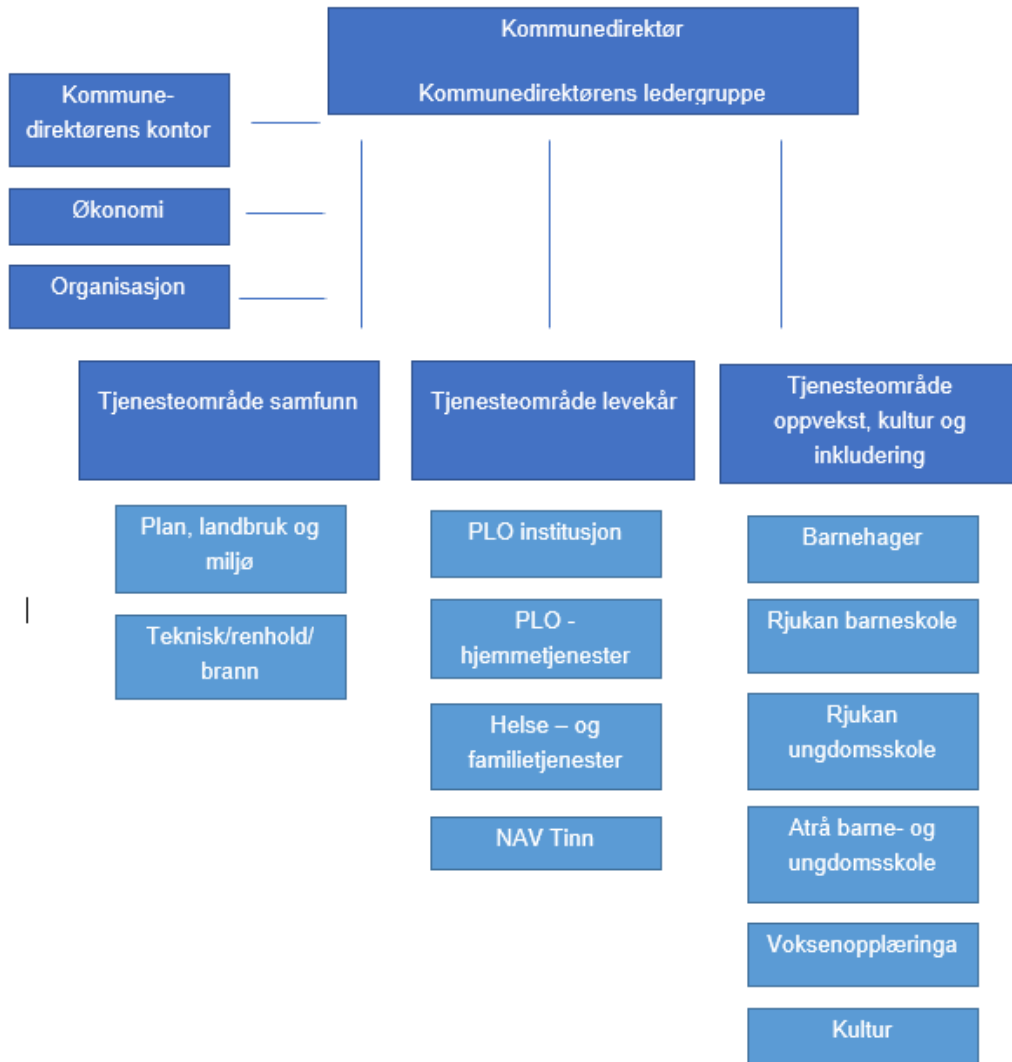
1.5. Kommunedirektørens uttalelse

Rapporten er sendt til uttalelse 18. august 2022, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Uttalelsen fra kommunedirektøren har ikke ført til endring i rapporten. Kommunedirektørens uttalelse ligger i vedlegg 1.

2. Om Tinn kommune

Organisering

Kommunen har slik organisering:

Roller og ansvar

Kommunens økonomireglement (1.3.2. Disponeringsfullmakt) gir rammer for delegering av budsjettmyndighet, og dermed myndighet til å gjøre innkjøp:

Med disponeringsfullmakt (anvisningsmyndighet) menes myndighet til å disponere de bevilgninger som er ført opp i årsbudsjettet begrenset av kommunestyrets fordeling. Begrepet omfatter både anvisningsmyndighet og myndighet til å justere budsjettet innen gitt nettoramme i løpet av året.

Rådmannen har etter forskriften fullmakt til å disponere bevilgningene, og har ansvaret for å iverksette kommunestyrets vedtak. Rådmannen tildeles fullmakt til å disponere nettoramme samlet for alle enhetene og kan videre delegere denne fullmakten ned ett nivå (til enhetsledere) gjennom delegasjon av anvisningsfullmakt fra rådmannen. Rådmannen kan omdisponere driftsrammene mellom enhetene innenfor totalbudsjettets vedtatte ramme. Rådmannen kan videre delegere sin disponeringsfullmakt.

Kommunen har en oversikt over hvilke personer i kommunen som har attestasjons- og/eller anvisningsmyndighet for de ulike ansvar i budsjettet.

Kommunen hadde innkjøpssjef for noen år siden. Da vedkommende sluttet ble dette ansvaret først overført til en sekretær på rådmannskontoret, og siden til økonomiavdelingen. Det ble ifølge økonomisjefen ikke tilført noen økt stillingsressurs i økonomiavdelingen da de fikk tilført dette ansvaret. Vi får opplyst at økonomisjefen pr i dag har et koordineringsansvar for innkjøp i kommunen, og dessuten at han er kontaktperson mot Kongsbergregionen innkjøpssamarbeid som kommunen er en del av. Han viser til at de andre samarbeidskommunene i Kongsbergregionen har en stillingsressurs (ca. 20 %) på økonomiavdelingene som ivaretar koordineringsarbeidet. Økonomisjefen sier det er ønskelig med noe tilsvarende i Tinn kommune.

Økonomisjefen redegjorde for arbeidet med offentlige anskaffelser i kontrollutvalgets møte i november 2021.

Forenklede etterlevelseskontroller - anskaffelser

Fra regnskapsåret 2019 har regnskapsrevisor gjennomført såkalte forenklede etterlevelseskontroller. Kontrollen i Tinn i 2019 gjaldt anskaffelser. Revisor mottok ikke den etterspurte dokumentasjonen innen fristen som var satt, og kontrollutvalget ble informert om at revisor derfor ikke kunne konkludere med at Tinn kommune har etterlevd kriterier for konkurranse og bruk av protokoll for de leverandørene som revisor hadde valgt ut. Senere fikk revisor den etterspurte dokumentasjonen og sendte følgende til kontrollutvalget:

I etterkant av brev sendt til KU fikk vi svar fra kommunedirektøren. Innholdet i svaret viste at dersom vi hadde mottatt svaret fra kommunedirektøren innen fristen, ville vi likevel skrevet nummerert brev og tatt forbehold i uttalelsen. Svaret viste at av de syv utvalgte leverandørene, så var det ikke gjennomført konkurranse for kjøp fra seks av leverandørene. Den syvende leverandøren oppgir kommunen at de har inngått rammeavtale med.

Også for 2020-regnskapet var anskaffelser av tema for den forenklede etterlevelseskontrollen. Undersøkelsen gjaldt anskaffelser av konsulenttenester. I brevet til kontrollutvalget ble det konkludert med følgende:

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Tinn kommune ikke i det alt vesentlige har fulgt reglene om offentlig anskaffelser for konsulenttjenester.

Innkjøpssamarbeid

Tinn kommune har deltatt/deltar i ulike former for innkjøpssamarbeid. BTV Innkjøp² er nå oppløst, og det er kun noen få avtaler anskaffet i regi av BTV Innkjøp som fremdeles gjelder.

Kongsbergregionens Oppgavefelleskap for Tjenesteutvikling ble formelt etablert høsten 2021. En av oppgavene i oppgavefelleskapet er innkjøpssamarbeid, og begrepet Kongsbergregionen Innkjøpssamarbeid blir brukt. I oppgavefelleskapets sekretariat er det en innkjøpskoordinator i 70 % stilling og en innkjøpsrådgiver i 100 % stilling. Ifølge årsrapporten for 2021 skal sekretariatet *bistå kommunene i anskaffelser (alle typer) og gjennomføre felles anskaffelser.*

Kongsbergregionen Innkjøpssamarbeid anskaffer varer/tjenester på vegne av samarbeidskommunene, noen ganger i egen regi, andre ganger skjer anskaffelser indirekte i regi av et større samarbeid; Viken Vest innkjøpssamarbeid, Viken fylkeskommune eller Oslo kommune.

Innkjøpskoordinator i Kongsbergregionen sier at kommunen selv har ansvar for kontraktsoppfølging for enkeltanskaffelser. Økonomisjefen i Tinn kommune er enig i dette.

Når det gjelder rammeavtaler, sier koordinator i Kongsbergregionen Innkjøpssamarbeid at det varierer hvem som har ansvar for å følge opp rammeavtaler. Dersom den enkelte kommune er kontraktspart, er det i utgangspunktet kommunen som står for kontraktsoppfølging, eventuelle prolongeringer, etc. Har kommunen avgitt fullmakt til et innkjøpssamarbeid, er det disse som står for kontraktsoppfølging, og eventuelle avvik meldes der.

Tinn kommune deltar også i Kongsbergregionen IKT Drift som har en del rammeavtaler knyttet til utstyr og drift på IKT-området. Ifølge innkjøpskoordinator er det Kongsbergregionen-IKT som er kontraktspart og står for kontraktsoppfølging for disse avtalene.

Fra Viken Vest innkjøpssamarbeid får vi opplyst at ansvaret for å følge opp kontraktene, er delt mellom innkjøpssamarbeidet og den enkelte kommune

Innkjøpskoordinator i Kongsbergregionen innkjøpssamarbeid sier at de som regel har fire møter i året for innkjøpskontaktene i samarbeidskommunene. Han sier videre at Tinn kommune har mulighet til å delta i faggrupper for alle anskaffelser de inviteres til å delta i. Økonomisjefen i Tinn kommune sier at faggruppene er ikke permanente, men etableres i forbindelse med inngåelse av de enkelte rammeavtalene. Det finnes ingen oversikt over faggrupper som Tinn er/har vært med i.

---

² BTV Innkjøp var Buskerud, Telemark og Vestfold fylkeskommuners tidligere innkjøpssamarbeid.

3. Tiltak for å sikre samfunnsansvar

Har kommunen tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt?

3.1. Revisjonskriterier

Krav i lov og forskrift

Lov om offentlige anskaffelser³ sier følgende:

§ 5. Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssyklus kostnader. Disse oppdragsgiverne skal også ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter. Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet av bestemmelsen.

Oppdragsgiveren kan stille egnede krav og kriterier knyttet til ulike trinn i anskaffelsesprosessen, slik at offentlige kontrakter gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til miljø, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold, forutsatt at kravene og kriteriene har tilknytning til leveransen.

Departementet kan i forskrift pålegge statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer å stille krav om begrensninger i antallet ledd i leverandørkjeden ved utførelsen av offentlige kontrakter i bransjer med særlige utfordringer knyttet til arbeidslivskriminalitet.

Oppdragsgiveren skal stille krav til universell utforming i offentlige kontrakter i samsvar med regler som fastsettes i forskrift.

Anskaffelsesloven § 5 gjelder oppdragsgivers innrettelse av sin samlede anskaffelsespraksis.

Ifølge lovforarbeidene innebærer dette at oppdragsgiver (kommunen) må ha

1. vurdert hvilke anskaffelser som utgjør en vesentlig miljøbelastning, slik at det er relevant å stille miljøkrav, og
2. ha utformet rutiner for hvordan disse anskaffelsene skal følges opp.

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår⁴ får anvendelse på tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som overstiger 1,3 millioner kroner ekskl. mva. for statlige myndigheter og 2,05 millioner ekskl. mva. for andre oppdragsgivere. Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig

³ Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (Anskaffelsesloven)

⁴ Forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes. Graden av kontroll kan tilpasses behovet i vedkommende bransje, geografiske område mv.

Internkontroll

Kommuner skal ha internkontroll for å sikre at administrasjonen følger lover og forskrifter, jf. kommuneloven § 25-1.⁵ Kommunedirektøren er ansvarlig for kontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter paragraf 25-1 skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke risiko og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Ifølge KS sin veileder *Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll*⁶ er formalisering og skriftliggjøring vesentlige trekk for å sikre betryggende kontroll i en kommune:

Styringsdokument	Sektorovergripende	Tjenester og støtteprosesser
Årshjul	Delegering	Veiledninger
Planer og budsjett	Reglement	Rutinebeskrivelser
Rapportering	Overordnet risikovurdering	Risiko- og kontrollmatriser
	Felles skjema og maler	Skjema og maler

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) anbefaler at rutinene for å fremme menneskerettigheter inkluderer vurderinger av om produktet som skal anskaffes er et høyrisikoprodukt, at det legges til rette for forholdsmessighet, at det tas hensyn til markedsmodenhet og at rutinene sikrer kontraktsoppfølging. Dette gjelder både ved forberedelse, gjennomføring av anskaffelsen og oppfølging av kontrakten. DFØ anbefaler også at kommunens rutiner sier noe om rolle- og ansvarsfordeling.

⁵ Lov 2018-06-22 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner

⁶ Kommunenes Sentralforbund – veileder fra 2020

Ifølge DFØ kan leverandørene få prøvd om kommunen har slike rutiner og om rutinene har vært fulgt i anskaffelsen, og oppdragsgiver kan bli felt for brudd på anskaffelsesreglene dersom dette ikke er ivaretatt.

Vi legger til grunn at kravet internkontroll innebærer at kommunen også må ha tiltak for å sikre at de som har ansvar for å gjøre anskaffelser har tilstrekkelig kompetanse.

Strategi/styrende dokument

Anskaffelsesloven § 5 stiller krav til at offentlige oppdragsgivere innretter anskaffelsespraksisen slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og til å fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette krever at oppdragsgiverne har en helhetlig tilnærming til hvordan klima- og miljøkravene skal ivaretas. Blant eksempler på aktuelle reglement i KS-veilederen er anskaffelsesstrategi og anskaffelsesreglement. Også Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) peker på anskaffelsesstrategi som et nyttig verktøy:

Anskaffelsesstrategi viser virksomhetens overordnede veivalg og satsinger for anskaffelser. Den prioriterer endringer virksomheten skal gjennomføre for å nå sine overordnede og langsiktige mål.

Riksrevisjonens undersøkelse av grønne anskaffelser i offentlig sektor⁷ viser er det mange oppdragsgivere som nå har et overordnet mål for klima og miljø, men det er færre som forankrer disse i styrende dokumenter, som i en anskaffelsesstrategi.

Med bakgrunn i dette har vi utledet disse revisjonskriteriene:

- **Kommunen bør ha en anskaffelsesstrategi og/eller andre styrende dokumenter for å ivareta krav til samfunnsansvar i anskaffelser**
- **Kommunen skal ha rutiner for å sikre samfunnsansvar ved anskaffelser**
  - **Herunder rutiner for rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter**
- **Kommunen bør ha tiltak for å sikre at de som skal foreta anskaffelser har tilstrekkelig kompetanse**
- **Kommunen skal ha tiltak for å følge opp at leverandørene oppfyller de krav som er angitt i konkurransegrunnlaget/kontrakten.**

---

⁷ Riksrevisjonen: Dokument 3:5 (2021–2022)

3.2. Tiltak - data

3.2.1. Styrende dokument

Kommuneplanen

Tinn kommune har kommuneplan (samfunnsdelen) gjeldende for perioden 2017-2029⁸. Vi finner ingen eksplisitte formuleringer om kommunen som innkjøper eller annet som omhandler bruk av kommunens markedsmakt for å fremme samfunnsansvar i planen.

I samfunnsdelens kapittel 7.5 Bærekraftig utvikling står følgende:

Bærekraftig utvikling viser til en samfunnsutvikling som imøtekommer dagens forbruksbehov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine behov. Samfunnsutviklingen skal preges av helhetlig og langsiktig satsing både økologisk, økonomisk og sosialt

Av de mange punktene som er nevnt i kap. 7.5, er disse særlig aktuelle i vår sammenheng:

- økt bevissthet om energieffektive bygninger
- Tinn kommune skal bidra til å redusere utslipp av klimagasser og til omstilling til lavutslippssamfunnet
- oppføringen av kommunale bygg skal skje innen bærekraftige rammer og med fornybare materialer

Kommunens planstrategi for 2021-2024

I kommunens planstrategi for perioden 2021-2024⁹ finner vi bl.a. følgende om kommunens arbeid med en klima- og energiplan:

*Endring av klimaet på jorda som følge av økende nivå av CO2 og andre klimagasser i atmosfæren vil være en av hovedutfordringene for verdenssamfunnet i tiårene framover. Stortinget har vedtatt mål for reduksjon av utslipp av klimagasser fram til 2030. Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i 2019 klimaplan med tilsvarende mål om kutt i utslippene. For Tinn kommune er det naturlig å etablere mål for klimaarbeidet som er i samsvar med resten av samfunnet. Kommunen som myndighet bør følge opp at det blir stilt krav til klimahensyn i planer og enkeltvedtak. Kommunen er en stor arbeidsplass, eier mange store bygg/anlegg, **er en stor innkjøper** (vår utheving) og har stor egen drift. Klimakrav til egen drift er derfor en annen viktig side av kommunens klimaarbeid.*

Ifølge planstrategien skal en klima- og energiplan være ferdigstilt i løpet av 2023.

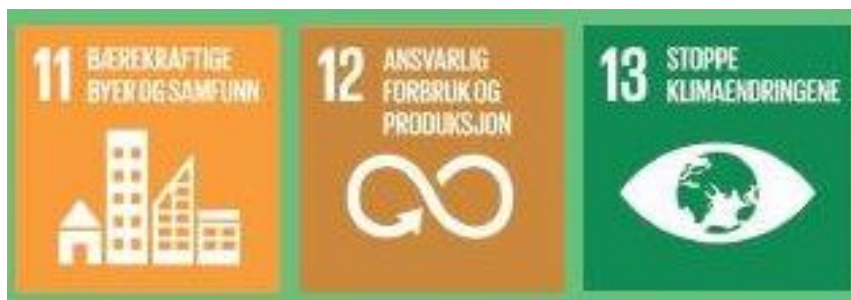
---

⁸ Vedtatt i kommunestyret 22. juni 2017

⁹ Vedtatt i kommunestyret 16.09.2021

Kongsbergregionen Oppgavefelleskap for Tjenesteutvikling

Tinn kommune er del av Kongsbergregionens Oppgavefelleskap for Tjenesteutvikling. Kongsbergregionens nyeste strategi for samfunnsutvikling og tjenesteutvikling ble vedtatt av kommunene i 2019 og er gjeldende for perioden 2019-2030.¹⁰ FNs bærekraftsmål skal ifølge strategien være et rammeverk for utviklingen i Kongsbergregionen. Av bærekraftmålene som skal bl.a. disse vektlegges:

Strategien inneholder ut over dette ikke overordnede føringer for arbeidet med innkjøp i regi av felleskapet.

Kommunen deltar også i Kongsbergregionen Innkjøpssamarbeid. Fra koordinator i innkjøpssamarbeidet får vi opplyst at samarbeidet ikke har noe felles innkjøpsreglement. Dette har vært drøftet i rådmannsutvalget, men fordi kommunene er uenige om hva som skal vektlegges i arbeidet med anskaffelser/innkjøp, er det ikke laget noe felles reglement. Noen kommuner har et sterkere miljøfokus enn andre. Rådmannsutvalget hadde saken om innkjøpssamarbeidet oppe i sitt siste møte (juni 2022). Konklusjonen var at den enkelte kommune bør foreta en gjennomgang av sine egne rutiner og ressursbruk, og sine behov for felles avtaler. Vi får opplyst at saken kommer opp igjen i august 2022.

3.2.2. Reglement, rutiner/sjekklistor m.m.

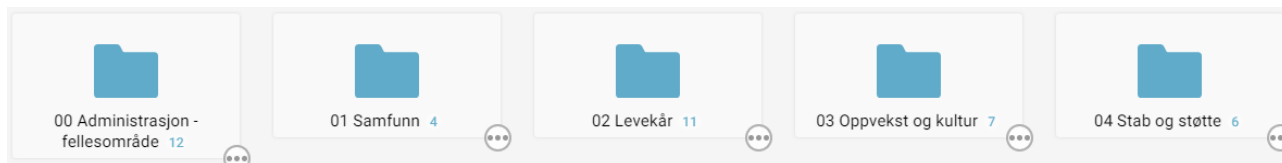
Økonomireglement

Kommunen har økonomireglement som ble vedtatt i kommunestyret i 2013. Reglementet er sist revidert 13. februar 2019. Kapittel 4 i økonomireglementet er kommunens reglement for innkjøp.

Tinn kommune bruker det elektroniske internkontrollsystemet Compilo. Alle ansatte i kommunen har tilgang til systemet. Compilo har et dokumentbibliotek der aktuelle styrende dokument og reglement/rutiner kan legges inn. Dokumentbiblioteket er har en mappestruktur som i utgangspunktet følger tjenesteområdene, men med egne mapper for administrasjon/felles og stab/støtte.

---

¹⁰ [Strategi 2019 - 2030 - Kongsbergregionen](#)

Økonomireglementet med innkjøpsreglement ligger som et opplastet dokument under *Administrasjon- fellesområde > Økonomi-overordnet*.

Reglementet viser til lov om anskaffelser og anskaffelsesforskriften. Oversikten over anvendelsesområder for de ulike delene av anskaffelsesforskriften er ikke oppdatert med riktige terskelverdier.

Ifølge reglementet er det rådmannen (nå kommunedirektøren) som har ansvaret for at alle medarbeidere som deltar i anskaffelser gjøres kjent med og følger reglementet, og at det er rutiner innenfor kommunen som ivaretar reglementet.

I reglementet finner vi noen generelle krav til innkjøpsarbeidet som gjelder miljøaspektet. Ved planleggingen av en anskaffelse skal det tas hensyn til

- anskaffelsens virkning på helse, miljø og sikkerhet
- de avhendelses- eller kondemneringsproblemer som kan oppstå
- universell utforming med tanke på best mulig tilgjengelighet for flest mulig brukere

I økonomireglementet finner vi ingen formuleringer eller krav som gjelder menneskerettigheter, etisk handel eller barnearbeid.

Økonomireglementet har bestemmelser som gjelder tiltak for å motvirke arbeidslivs-kriminalitet og sosial dumping:

4.9 ANTIKONTRAKTØRBESTEMMELSER I FORBINDELSE MED OFFENTLIG ANBUD

1. Arbeidet skal utføres av tilbyderen og dens ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenør og deres ansatte. Tilbyder skal til enhver tid kunne framlegge dokumentasjon på ansettelsesforholdet. Tilbyder skal dokumentere at majoriteten av de ansatte har fagbrev innenfor sitt fagområde.

2. Avtale om underentreprise med enmannsforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft krever skriftlig begrunnelse fra entreprenøren.

3. Tilbyder plikter å sørge for at likelydende bestemmelser om bruk av egne ansatte, enmannsforetak, innleid arbeidskraft og krav om dokumentasjon av fagbrev inntas i kontrakter med underentreprenører. Arbeidskraften skal være innleid i samsvar med arbeidsmiljøloven paragraf 14-12a og 14-13.

4. Norsk er hovedspråk på kommunens byggeplasser, både skriftlig og muntlig. Det kreves at minst en person på hvert arbeidslag forstår og kan gjøre seg godt forstått på norsk.
5. Byggherren tillater ikke mer enn ett ledd i kontraktskjeden. Oppdragsgiver kan godkjenne to ledd når det foreligger en god begrunnelse. Det skal aldri være mer enn to ledd i kontraktskjeden.
6. Tilbyder og underentreprenører som skal engasjeres i prosjekter skal være godkjente og aktive lærlingebedrifter. Når størrelsen på prosjektet tilsier dette kan oppdragsgiver kreve at det skal være lærlinger i prosjektet. (gjelder norske bedrifter).
7. Etter ligningsloven paragraf 6-10 med tilhørende forskrifter, plikter næringsdrivende som har gitt noen oppdrag på byggeplass å gi melding til Sentralskattekontoret for utenlandssaker om enhver utenlandsk oppdragstaker eller utenlandsk arbeidstaker som utfører oppdrag på byggeplassen.
8. Tilbyder er ansvarlig for å rapportere fortløpende om bruk av utenlandsk arbeidskraft i alle ledd i kontraktskjeden, herunder framskaffe og framlegge for byggherren kopi av innsendt melding for den enkelte utenlandske oppdragstaker eller utenlandske arbeidstaker.
9. Lønn og annen godtgjørelse for samtlige arbeidstaker skal utbetales til konto i en norsk bank.
10. Tilbyder skal dokumentere at han har gyldig yrkesskadeforsikring for alle ansatte og gi oppdragsgiver rett til å kontrollere opplysningene.
11. Byggherren kan kreve dagmulkt av tilbyderen dersom han selv eller noen av hans underentreprenører anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke er blitt rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten skal utgjøre en promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn kr 1000 pr. hverdag.
12. Tilbyder skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos eventuelle underentreprenører ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av landsomfattende tariffavtale eller det som inngår ellers er normalt for vedkommende sted og yrke, jf. paragraf 5 i forskrift om lønn- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Tilbyder skal på oppfordring legge fram dokumentasjon om lønns- og arbeidsvilkårene til de ansatte. Alle avtaler tilbyder inngår og som innebærer utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende dokumentasjon. Dersom tilbyder ikke etterlever disse pliktene og forholdet ikke er rettet innen en fastsatt frist har

oppdragsgiver rett til å kreve dagmulkt. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør og størrelsen fastsettes på samme måte som i punkt 11.

13. Det skal bekreftes på egenerklæring at tilbyder følger ILO-konvensjonen nr. 94.

14. Ved konstatert brudd på ovennevnte bestemmelser og entreprenøren ikke har rettet feilen innen fristens utløp, kan byggherren heve kontrakten.

Vi får opplyst at det arbeides med å oppdatere økonomireglementet, og ifølge økonomisjefen vil kommunestyret kunne behandle et forslag til nytt økonomireglement i løpet av høsten 2022.

Andre rutiner

Under mappen *Administrasjon > fellesområde* finner vi undermappen *Innkjøp*. Denne mappen inneholder igjen tre mapper.

Den første mappen har lenker til anskaffelsesloven¹¹ og anskaffelsesforskriften.¹² Det er ikke lenker til andre aktuelle forskrifter som er hjemlet i anskaffelsesloven. Eksempler på slike aktuelle forskrifter er forsyningsforskriften¹³, forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter¹⁴ og forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.¹⁵

Den andre mappen er informasjon om muligheter for å melde avvik fra rammeavtaler som er inngått i regi av det tidligere innkjøpssamarbeidet BTV Innkjøp. Det er lenke til avviksskjema, men lenken var ikke aktiv da vi forsøkte å åpne skjemaet.¹⁶

I den tredje mappen er det lenke til de rammeavtalene (elleve avtaler) kommunen har inngått i regi av BTV Innkjøp. Disse avtalene ligger samlet i Visma (kommunens økonomisystem). Alle ansatte med attestasjons- og/eller anvisningsmyndighet har tilgang til Visma, og kan gå inn i de enkelte avtalene. Vi får opplyst at avtaler som inngått i regi av BTV Innkjøp er i ferd med å bli faset ut.

---

¹¹ Lov 17. juni 2016 nr. 73

¹² For 12. august 2016 nr. 974

¹³ For 12. august 2016 nr. 975

¹⁴ For 8. februar 2008 nr. 112

¹⁵ For 17. desember 2016 nr. 1708

¹⁶ Sjekket 20. juni 2022

Oversikt over rammeavtaler (24 avtaler) som er inngått i regi av Viken-Vest innkjøpssamarbeid finnes i Mercell sin avtaleportal.¹⁷ Alle ansatte med tilgang kan se avtaler som ligger i oversikten.

Økonomisjefen sier han er klar over at det mangler en del rutiner og retningslinjer for innkjøp i Compilo. Det gjelder f.eks. rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter jfr. anskaffelsesloven § 5.

Vi har spurt kommunalsjefene i kommunen om de har reglement/rutiner/sjekklistene som gjelder for eget tjenesteområde. Fra oppvekst og kultur får vi opplyst at det i Compilo ligger en innkjøpsrutine (sist oppdatert 2017) for kjøp av bøker, lydbøker og filmer på området: *Oppvekst og kultur > Kultur > Bibliotek*

På tjenesteområdet levekår ligger det i Compilo en rutine (sist oppdatert 2017) for innkjøp/møblering av ungdomsrom under mappen Blågården bofellesskap: *Levekår > Helse og familietjenester > Blågården Bofellesskap*.

Kommunalsjefen for samfunn viser til kommunens prosjekthåndbok. Prosjekthåndboken skal bidra til styring av fremdrift og kostnader, og sørge for nødvendig kontroll og dokumentasjon gjennom prosjektperioden. Videre blir standard kontraktvilkår brukt for å sikre at reglene om offentlige anskaffelser blir fulgt. Disse dokumentene ligger ikke i Compilo. På tjenesteområdet samfunn er det ellers en rutinebeskrivelse (sist oppdatert 2021) for kjøp av varer som ligger i Compilo på området: *Samfunn > Tekniske tjenester > Brannvesenet > Rutinebeskrivelser > Rutinebeskrivelser for Tinn brannvesen > Generelle rutinebeskrivelser for alle ansatte i Tinn brannvesen*

Fra koordinator i Kongsbergregionen Innkjøpssamarbeid får vi opplyst at ved felles anskaffelser i regionen benyttes standardmaler fra Digitaliseringsdirektoratet, samt Statens Standardavtaler (SSA) fra samme sted. Han sier disse bl.a. inneholder vilkår som ivaretar kravene i anskaffelsesloven § 5 (som omhandler miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn).

Når innkjøpssamarbeidet gjør enkeltanskaffelser for en deltakerkommune, er det kommunen som godkjenner hvilke kvalifikasjonskrav, tildelingskriterier og kontraktstandarder som skal benyttes. Innkjøpssamarbeidet skal sørge for at lov- og forskriftskrav er på plass. Innkjøpssamarbeidet har ikke oversikt om kommunenes reglementer. Det innebærer at kommunene selv må sørge for at eventuelle kommunespesifikke krav kommer med.

Når kommunene deltar på anskaffelser i regi av andre innkjøpssamarbeid som f.eks. Viken Vest Innkjøpssamarbeid, ivaretas oppfyllelse av lovkrav av det aktuelle innkjøpssamarbeidet. Dersom

---

¹⁷ Mercell er et norsk konsern som tilbyr elektroniske web-løsninger knyttet til innkjøps- og anbudsverktøy.

kommunene har spesielle forhold i sine anskaffelsesreglement som de ønsker å få inn i disse konkurransene må de engasjere seg i brukergruppene for anskaffelsene.

3.2.3. Kompetanse

Økonomisjefen i Tinn sier at det ikke har vært gjennomført noen systematisk opplæring i reglene om offentlige anskaffelser de siste årene. Kommunen, og de ulike innkjøpsamarbeidene som kommunen er en del av, bruker i mange tilfeller Innkjøpskontoret AS¹⁸ for å gjennomføre anskaffelser. Kommunen «lener» seg i stor grad til at disse andre instansene har den nødvendige kompetansen.

Kommunalsjef for levekår opplyser at hun i løpet av de tre siste årene ikke har deltatt på opplæring i offentlige anskaffelser. Hun kjenner heller ikke til om det er ansatte i tjenesteområdet som har deltatt i slik opplæring.

Kommunalsjef for oppvekst og kultur sier hun selv ikke har deltatt på opplæring om anskaffelser. Vi har etterspurt, men ikke fått informasjon om andre ansatte i kommunalområdet har deltatt i slik opplæring.

Fra kommunalsjef for tjenesteområdet samfunn får vi opplyst at ansatte ikke har vært på kurs, men med kontakt med Innkjøpskontoret ved større anbudsprosesser får ansatte økt kompetanse på området. Kommunalsjefen har også kontakt med Kongsbergregionen Innkjøpsamarbeid for oppdateringer på regelverket.

3.2.4. Kontroll

I Compilo finner vi ingen skriftlige rutiner for å kontrollere at krav til samfunnsansvar i anskaffelser er oppfylt.

Hverken økonomisjef eller kommunalsjefene i tjenesteområdene oppvekst og kultur eller levekår kjenner til at det finnes rutiner for å kontrollere om kontraktsvilkår som gjelder samfunnsansvar er oppfylt. Økonomisjefen sier at han ikke kjenner til at det har vært foretatt kontroller av om krav til samfunnsansvar i anskaffelser er ivaretatt. Han peker på at burde vært et system eller rutiner for å foreta stikkprøver

Fra kommunalsjef for tjenesteområdet samfunn får vi opplyst at de bl.a. sjekker ut at det ikke foregår hvitvasking og grunnlaget for alle utbetalinger når det gjelder lønn mm.

Fra koordinator i Kongsbergregionen får vi opplyst at for kontrakter om enkeltanskaffelser som gjennomføres for en kommune, er det kommunen som har ansvar for kontraktsoppfølging. Innkjøpsamarbeidet kan bistå dersom det oppstår avvik dersom kommunen ønsker det. I rammeavtaler varierer det litt om den enkelte kommune er kontraktspart eller om de har avgitt

---

¹⁸ Innkjøpskontoret AS er et privat firma som gjennomfører hele eller deler av anbudskonkurranser på vegne av oppdragsgiverne sine.

fullmakt til et innkjøpssamarbeid. Er den enkelte kommune kontraktspart er det i utgangspunktet kommunen som står for kontraktsoppfølging, eventuelle prolongeringer osv. Har de avgitt fullmakt til et samarbeid som Viken Vest Innkjøpssamarbeid eller tidligere BTV er det disse som står for kontraktsoppfølging og eventuelle avvik meldes der. Tinn deltar jo også i Kongsbergregionen IKT Drift – disse har også en del avtaler blant annet på multifunksjonsmaskiner, PC-nettbrett og ymse it avtaler – her er det Kongsbergregionen-IKT Drift som er kontraktspart og står for kontraktsoppfølging.

Fra Viken Vest innkjøpssamarbeid får vi opplyst at de har med seriøsitetsbestemmelser¹⁹ når de konkurranseutsetter tjenester innenfor bygg og anlegg. Videre blir klausuler om bruk av lærlinger lagt ved tjenestekontrakter der det er aktuelt. Det gjøres risikovurderinger hos leverandørene med hensyn til lønns- og arbeidsvilkår. Den første risikovurderingen gjøres med bakgrunn i leverandørens egenerklæringsskjema som ligger ved konkurransegrunnlaget. Dette gjennomgås på implementeringsmøtet med leverandøren og lastes opp i Mercell slik at deltakerkommunene får tilgang til informasjonen.

Ved anskaffelser som gjøres i regi av Viken Vest innkjøpssamarbeid underskriver kommunene i Kongsbergregionen (samkjøpsparter) en tilslutningserklæring. Det betyr at samkjøpspartneren også har et ansvar for å følge opp tjenestene. Dette står i pkt. 8 i tilslutningserklæringen:

«Hovedoppdragsgiver har ansvaret for overordnet oppfølging av leverandøren, herunder, koordinering av implementering av anskaffelsen, ansvar for endringer i kontrakten, behandle avvik basert på avviksskjema som krever felles innsats og innkreving av eventuelle bøter, der det er aktuelt, følge opp rammeavtalelojalitet, evaluere kontrakten, og følge opp funnene mot leverandøren, legge til rette for e-handel.

Alle avvik skal registreres og videresendes til kontraktsforvalter i kontraktsperioden, uansett om avviket lukkes lokalt eller håndteres av hovedoppdragsgiver. Avviksskjema ligger i avtaleforvalteren under respektive konkurranse.

Kommunen og Hovedoppdragsgiver har et felles ansvar for å følge opp leverandøren. Kommunen har ansvaret for den daglige dialogen med leverandøren, bestillinger og oppfølging av disse basert på kontraktbetingelsene.»

Fra Viken Vest Innkjøpssamarbeid får vi også opplyst at dersom det ikke går å løse en utfordring lokalt, eller dersom man lokalt får nyss om noe «snusk», så blir det tatt tak i dette sentralt. Siden

---

¹⁹ Viken fylkeskommunes seriøsitetsbestemmelser har til hensikt å motvirke sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart økonomi, kreve ryddige lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere, styrke rekruttering til byggfagene og bedre kvalitet og produktivitet. [Viken-modellen - et anstendig arbeidsliv - Viken fylkeskommune](#)

Vike Vest Innkjøpssamarbeid ikke er direkte involvert i det enkelte kjøp, må også innkjøpere lokalt har en kontrollvirksomhet på plass og gjøre innkjøpssamarbeidet oppmerksom på forhold som ikke er i orden. Eksempelvis kan en kommune bli oppmerksom på at en leverandør kjører med dieserbiler i stedet for fossilfritt der leverandøren har forpliktet seg til å kjøre fossilfritt.

Tilsyn fra Arbeidstilsynet

Tinn kommune fikk i mars 2022 varsel om tilsyn fra Arbeidstilsynet. I brevet blir det vist til at offentlige oppdragsgivere skal bidra til at arbeidstakere i virksomheter som utfører tjenester og bygge og anleggsarbeider på vegne av det offentlige, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler.²⁰

Temaet for tilsynet var dette:

- Hvordan virksomheten gjennomfører nødvendig kontroll med inngåtte kontrakter.
- Innholdet i kunngjørings-/konkurransesgrunnlaget og selve kontraktene knyttet til lønns- og arbeidsvilkår.

I tilsynsrapporten blir det pekt på følgende:

Tinn kommune opplyste under tilsynet at det ikke har blitt gjennomført kontroll med lønns- og arbeidsvilkår på noen av deres kontrakter. Det har ikke blitt vurdert at det har vært behov for dette. Kommunen bruker lokale firmaer, og de antar at det ikke er noen stor risiko knyttet til bruken av disse leverandørene. Kommunen gjennomfører heller ikke skriftlige risikovurderinger og har ingen rutine for gjennomføring av kontrollarbeidet. Arbeidstilsynet mener derfor at det er nødvendig å varsle pålegg om gjennomføring av nødvendig kontroll for å sikre at kommunen kommer i gang med kontrollarbeidet.

Med bakgrunn i tilsynsrapporten sendte Arbeidstilsynet 7. juni 2022 brev til kommunen med vedtak om pålegg.²¹ Pålegget fra Arbeidstilsynet går ut på at

- kommunen må dokumentere at de gjennomfører nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes.
- kommunen må utarbeide rutine for hvordan kontroll med lønns- og arbeidsvilkår skal gjennomføres.

Fristen for tilbakemelding fra kommunen til Arbeidstilsynet ble satt til 5. september 2022.

3.3. Revisors vurdering av tiltak

---

²⁰ For offentlige oppdragsgivere som kommuner og fylkeskommuner gjelder dette kontrakter over 2,05 millioner kroner ekskl. mva.

²¹ Arkivsaksak 22/761, dokument nr. 4, Tilsyn – vedtak om pålegg – Offentlig oppdragsgiver - kontroll

Styrende dokument

Kommunen har ingen overordnet strategi for innkjøp og anskaffelser. Forholdet til kommunens samfunnsansvar (miljø, klima, bærekraft mm.) er nevnt i to overordnede dokument. I kommuneplanen har kommunen vedtatt målsettinger om å bidra til en bærekraftig utvikling og å nå klimamålene som er satt, og i planstrategiens omtale av den kommende klima og energiplan blir det pekt på at innkjøpspraksis kan være med på å fremme klimamål. Bortsett fra dette, har ikke kommunen overordnede føringer for hvordan den skal innrette sin innkjøpspraksis, og hvordan samfunnsansvaret skal følges opp. Etter vår vurdering kan en innkjøpsstrategi bidra til at overordnede målsettinger om samfunnsansvar gjenspeiles i kommunens anskaffelser.

I mange tilfeller skjer Tinns anskaffelser i regi av et innkjøpssamarbeid, Kongsbergregionen og Viken Vest. Disse instansene bruker igjen ekstern hjelp til å gjennomføre konkurransene. Med flere ledd fram til den som utfører anskaffelsen blir det særlig viktig å sørge for at kommunens krav til samfunnsansvar blir ivaretatt gjennom styrende dokument og/eller gjennom aktiv deltakelse i faggrupper i forkant av anskaffelsesprosessen.

Rutiner/sjekklistor, verktøy m.m.

Kommunens økonomireglement inneholder krav til leverandører med hensyn til lønns og arbeidsvilkår og sosial dumping, men gir få føringer som gjelder miljøaspektet.

Kommunen har ikke rutiner for å fremme grunnleggende menneskerettigheter i anskaffelser. Det er ikke i samsvar med LOA § 5. Kommunens økonomireglement er ikke oppdatert.

Kompetanse

Kommunen har ikke gjennomført systematisk opplæring i regelverket om offentlige anskaffelser blant egne ansatte de siste årene. Kommunen har bevisst knyttet seg til diverse innkjøpssamarbeid og bruker i mange tilfeller Innkjøpskontoret AS. Dette er instanser som vi forutsetter har høy kompetanse på anskaffelser, og sørger for at som regelverket om offentlige anskaffelser blir ivaretatt.

Selv om kommunen ha valgt å kjøpe innkjøpskompetanse i stedet for å opparbeide egen, mener vi at kommunen bør vurdere om egne ansatte også burde ha en viss kompetanse på feltet. Kommunen kan ha innkjøp som går utenom innkjøpssamarbeidene/Innkjøpskontoret, og det vil i slike tilfeller være behov for grunnleggende kunnskap om anskaffelsesregelverket.

Kontroll

Kommunen har ikke rutiner for å kontrollere at leverandørene oppfyller de krav til samfunnsansvar som er satt i kontrakten/anskaffelsesgrunnlaget. Kommunen har fått pålegg fra Arbeidstilsynet om å utarbeide rutiner for å kontrollere om kontraktsvilkår som gjelder lønns- og arbeidsvilkår i tjenestekontrakter. Etter vår vurdering bør kontroll av andre forhold, som miljø og menneskerettigheter m.m. også inkluderes i rutinene.

De fleste av kommunens rammeavtaler er anskaffet regi av et innkjøpssamarbeid. Vi har fått beskrevet at ansvaret for å følge opp kontraktsvilkår er delt mellom kommunen(e) og innkjøpssamarbeidet. Kommunen bør sørge for at ansvaret for oppfølging av kontrakter er avklart, og at det foreligger rutiner for kontroll.

4. Etterlevelse

I hvilken grad etterlever kommunen kravene til samfunnsansvar i praksis, innenfor

- klima og miljø
- sosialt ansvar – lønns- og arbeidsforhold, menneskerettigheter mv.

4.1. Revisjonskriterier

Miljø

Kommunen skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant, jf. anskaffelsesloven § 5. Kravet gjelder oppdragsgivers innrettelse av sin samlede anskaffelsespraksis. Ifølge lovforarbeidene innebærer dette at oppdragsgiver (kommunen) må ha²²

- vurdert hvilke anskaffelser som utgjør en vesentlig miljøbelastning, slik at det er relevant å stille miljøkrav, og
- ha utformet rutiner for hvordan disse anskaffelsene skal følges opp.

I Anskaffelsesforskriften § 7-9 *Minimering av miljøbelastning* heter det:

Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen. Der miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vekt minimum 30 prosent.

Kommunen har størst mulighet til å påvirke klima- og miljøeffekten av anskaffelsen tidlig i prosessen. Miljøhensyn kan ivaretas i flere trinn i anskaffelsesprosessen.²³ Kommunen kan ha miljøhensyn

- som krav til varen, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidene (kravspesifikasjoner),
- som krav til leverandøren (kvalifikasjonskrav),
- som tildelingskriterier, eller
- som kontraktkrav.

---

²² Prop. 51 L (2015-2016)

²³ [Anskaffelser.no/verktoy/veiledere/miljokrav-og-miljodokumentasjon-veileder](https://anskaffelser.no/verktoy/veiledere/miljokrav-og-miljodokumentasjon-veileder)

Krav til en vare kan f.eks. være knyttet til fremstillingsmåte, innhold og levetid.

Kvalifikasjonskrav er absolutte krav som stilles til leverandørene for at de skal kunne delta i konkurransen. F.eks. at de bruker en bestemt type maskinpark eller har en gitt miljøsertifisering.

I offentlige anskaffelser skal oppdragsgiver benytte tildelingskriterier for å sammenligne tilbudene i konkurransen. Eksempler på kriterier er pris, oppdragsforståelse, kvalitet, leveringstid og miljø. Kriteriene kan ha ulik vektning.

I kontrakten reguleres partenes ansvar og forpliktelser i avtaleperioden. Her kan leverandørens forpliktelser med hensyn til miljø og arbeidsbetingelser/sosiale forhold kontraktsfestes.

Kommunen kan velge å ha med miljø i ett eller flere av disse trinnene i anskaffelsesprosessen så lenge det er relevante krav i forhold til det som skal anskaffes, jf. forarbeidene til anskaffelsesloven.²⁴ Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har anbefalinger for hvordan dette best kan innrettes.

Kravene som stilles til miljøvurdering, må stå i forhold til det som anskaffes. Den miljømessige effekten av kravene må veies opp mot kostnadene og de administrative byrdene ved overholdelse og oppfølging av kravene. Anskaffelsen bør vurderes opp mot kommunens mål, strategier og rutiner på området, for eksempel i forhold til kommunens klima- og energiplan. Ansatte i kommunen som har oppgaver knyttet til samfunnsansvar eller ansvar for klima/spørsmål bør involveres i planleggingen av slike anskaffelser.²⁵

Ved mottak av ytelsen skal kommunen sjekke at ytelsen faktisk oppfyller klima- og miljøkrav i konkurransegrunnlaget og kontrakten. Dersom kommunen ikke får den miljøkvalitet som er avtalt, er det kontraktsbrudd og tiltak bør iverksettes.²⁶

Menneskerettigheter og lønns- og arbeidsvilkår

Anskaffelsesloven § 5 stiller krav til å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter.

DFØ har utarbeidet en liste over produktkategorier med høy risiko for kritikkverdige arbeidsforhold i leverandørkjeden. Listen er basert på omfattende dokumentasjon som viser systematiske brudd på FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, ILOs kjernekonvensjoner og nasjonalt innen arbeidsrett og HMS. Følgende produktkategorier er høyrisikoprodukter:

---

²⁴ Prop. 51 L (2015-2016) pkt. 7.5

²⁵ [Anskaffelser.no/klima-og-miljø](https://anskaffelser.no/klima-og-miljo)

²⁶ Steg for steg følge opp leveransen: [Følge opp bestilling og leveranse av anskaffelsen | Anskaffelser.no](https://anskaffelser.no)

- avskårne blomster
- bygningsmaterialer
- eksotisk frukt
- elektronikk og IKT
- kaffe, te og kakao
- medisinsk forbruksmateriell
- kontorrekvisita
- leketøy og idrettsutstyr
- møbler
- tekstiler, arbeidsklær og fottøy

Krav som fremmer grunnleggende menneskerettigheter kan stilles som etiske kvalifikasjonskrav, etiske tildelingskriterier og/eller etiske kontraktsvilkår.

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i offentlige anskaffelser kan forhindres ved å stille riktige krav om lønns- og arbeidsvilkår. Det følger av forskrift om lønns- og arbeidsvilkår § 5 at kommunen skal stille kontraktkrav om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med landsomfattende eller allmenngjort tariffavtale. Lønns- og arbeidsvilkår omfatter minste arbeidstid, lønnsbetingelser og dekning av utgifter til reise, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Offentlige oppdragsgivere skal også stille krav om bruk av lærlinger i visse kontrakter, jf. anskaffelsesloven § 7. Kommunen skal kreve at leverandører er tilknyttet en lærlingordning, og at en eller flere lærlinger deltar i arbeidet med å oppfylle kontrakten.

Ifølge forskrift om lønns- og arbeidsvilkår, § 5 skal kommunen stille krav til lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte som medvirker til å oppfylle kontrakten. Det skal videre stilles krav om at leverandør på forespørsel må kunne dokumentere at krav til lønns- og arbeidsvilkår som nevnt i forskriften er oppfylt. Oppdragsgiver skal forbeholde seg retten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner hvis disse kravene ikke etterkommes, § 6.

Kommunen skal føre kontroll med at leverandører overholder både kravet om lærlinger og kravene til lønns- og arbeidsvilkår, jf. lærlingeforskriften § 9 og forskrift om lønns- og arbeidsvilkår § 7.

Tinn kommune har gjennom sine antikontraktørbestemmelser (4.9 i økonomireglementet) bestemmelser om samfunnsansvar, slik at anskaffelser skal følge lovpålagte krav til blant annet lønns- og arbeidsvilkår (sosial dumping og bruk av lærlinger). Bestemmelsene gjelder for bygge- og anleggsprosjekter og kontrakter innenfor kjøp av varer og tjenester så langt de passer.

Vi har utledet følgende revisjonskriterier:

- **Kommunen må ivareta krav til samfunnsansvar i sine anskaffelser. Dette kan/skal gjøres**
  - som krav til leverandøren (kvalifikasjonskrav),
  - som tildelingskriterier,
  - som kontraktkrav
- **Kommunen må kontrollere at krav til samfunnsansvar blir oppfylt**

4.2. Etterlevelse data

Innkjøp under kr 100 000

Enkeltanskaffelser og/eller flere innkjøp av samme vare/tjeneste med en samlet verdi under kr. 100 000 i løpet av et år er ikke omfattet av lov om offentlige anskaffelser.

4.2.1. Rammeavtaler

Dersom en kommune har gjentagende kjøp av varer og/eller tjenester over et lengre tidsrom (og verdien overstiger kr 100 000 pr år), er det hensiktsmessig å inngå rammeavtaler. En rammeavtale innebærer fleksibilitet for kommunen, fordi kommunen slipper å kunngjøre de enkelte kjøp/kontrakter i rammeavtalens periode.

Vi har valgt ut anskaffelsen av to rammeavtaler som er gjennomført i regi av Viken Vest Innkjøpssamarbeid og to som er gjennomført av Tinn kommune. I alle tilfellene har Innkjøpskontoret AS bistått oppdragsgiver med den merkantile delen av konkurransene.

Anskaffelse 1 – Rammeavtale om kjøp av arbeidstøy

Konkurransen ble gjennomført av Viken Vest innkjøpssamarbeid på vegne av kommunene i Kongsbergregionen og enkelte kommuner i Viken fylke. Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av Viken Vest innkjøpssamarbeid.

Konkurransen gjelder levering av arbeidstøy til kommunene for følgende:

- barnehagepersonell
personell i bygningsdrift (Renhold, vaktmestere)
- veg og Park
- vei, vann og avløp
- verksted
- skole og SFO
- helse

Arbeidstøy, sko og verneutstyr inklusive lintøy, rammeavtale

Publisert av: Øvre Eiker kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Fylke: Viken

Kommuner: Gran Jevnaker Lunner

Doffin referanse: 2020-302172

Tilbudsfrist: **2020-10-15**

Kunngjøringsdato: 2020-09-13

Kontrollpunkt	Data
Kvalifikasjonskrav	<p>I konkurransegrunnlaget er det stilt krav om at leverandøren har ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdibetaling og til økonomisk og finansielle stilling. Det er stilt krav til å dokumentere disse forholdene.</p> <p>Det er i konkurransegrunnlaget ikke stilt særskilte kvalifikasjonskrav til leverandøren knyttet til miljø og/eller samfunnsansvar.</p>
Tildelingskriterier	<p>Ifølge konkurransegrunnlaget skjer tildeling av kontrakt på basis av hvilket tilbud som innehar det beste forholdet mellom pris og kvalitet.</p> <p>I konkurransegrunnlaget blir det oppgitt slik vektning av tildelingskriteriene:</p> <p>Priser og kostnader (30 %), service og sortiment (20%), produktkvalitet (30 %) og miljø og sosialt ansvar (20 %).</p> <p>Under kriteriet miljø og sosialt ansvar var det stilt følgende krav til tilbyderne:</p> <p>a. Tilbyder skal redegjøre for sine konkrete miljøtiltak i tilknytning til leveransen som ivaretar hensynet til miljø og sosialt ansvar ved produksjon av tekstiler, arbeidsklær og sko. Herunder også tiltak ved transport, lager og emballering. Ca. 1 A4-side.</p> <p>b. Tilbyder skal redegjøre kort for produktenes antall vask i forhold til de ulike gruppene som tilbys av tilbyder.</p> <p>c. Tilbyder har en returordning som tilbys oppdragsgiver kostnadsfritt for hvordan kasserte/ødelagte/utgåtte produkter kan gjenvinnes på en miljøvennlig måte.</p> <p>d. Tilbyder skal redegjøre for sitt miljøstyringssystem og bruken av systemet i gjennomføring av avtalen og eventuelle miljøsertifiseringer.</p>
Kontraktsvilkår	<p>I selve <u>kontrakten</u> er det et kapittel som gjør greie for krav til samfunnsansvar hos leverandøren:</p> <p>1.9.2 Miljø og sosialt ansvar</p>

Leverandøren skal ha konkrete miljøtiltak i tilknytning til leveransen som ivaretar hensynet til miljø og sosialt ansvar ved produksjon av tekstiler, arbeidsklær og sko. Herunder også tiltak ved transport, lager og emballering.

Leverandøren skal fremlegge dokumentasjon for hvordan han følger opp dette ved oppstart av avtalen. Leverandøren skal tilby en ordning for hvordan kasserte/ødelagte/utgåtte produkter kan gjenvinnes på en miljøvennlig måte som del av avtalen, vederlagsfritt for oppdragsgiver.

Leverandøren skal ha et miljøstyringssystem ved gjennomføring av avtalen. Dette skal fremlegges ved oppstart av avtalen.

Videre er det i vedlegg til kontrakten stilt følgende krav til leverandøren:

Lønns- og arbeidsvilkår:

Det er ønskelig at leverandør og eventuelle underleverandører har tariffavtale. Dersom de ikke har det skal leverandøren sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos eventuelle underleverandører ikke har dårligere lønns- og arbeidsforhold enn det som følger av tariffavtaler, regulativ eller det som er normalt for sted og yrke.

Leverandøren skal på anmodning legge frem dokumentasjon om lønns- og arbeidsvilkårene til de ansatte. På samme måte skal leverandøren sikre dokumentasjon fra sine underleverandører.

Dersom leverandøren ikke etterlever disse pliktene, har oppdragsgiver rett til å holde tilbake deler av avtalesummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Summen som blir holdt tilbake skal tilsvare ca 2 ganger innsparingen for firmaet.

Emballasje:

Leverandør (produsent eller importør) som benytter emballasje, skal senest ved avtaleinngåelse fremlegge

dokumentasjon på deltakelse i returordning, eller oppfyllelse av forpliktelsen gjennom egen returordning med egen ordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt hånd om på en miljømessig forsvarlig måte (Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende returordning)

2.3 Samfunnsansvar og etiske retningslinjer

Våre leverandører og avtalepartnere skal respektere grunnleggende sosiale og etiske krav i sin virksomhet.

Produkter og tjenester som leveres til Kunden skal være fremstilt under forhold som er forenelig med kravene angitt nedenfor. Retningslinjene bygger på sentrale FN- og ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonssted/ utførelsessted. Kravene angir minimums- og ikke maksimumsstandarder. Der hvor retningslinjene og nasjonale lover eller reguleringer omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

Dersom Leverandør til Kunden bruker underleverandører til å fullbyrde denne Kontrakt, er Leverandør forpliktet til å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene angitt nedenfor hos sine underleverandører.

2.3.1 Menneskerettigheter

Leverandøren skal respektere FNs menneskerettighetskonvensjon. Prinsipper og ansattes rettigheter

1) Forbud mot barnarbeid (ILOs kjernekonvensjon nr. 138 og 182)

Barn under 15 år (14 eller 16 år i enkelte land) skal ikke utføre noen typer arbeid som er til hindring eller skade for deres utdanning og/ eller utvikling.

Barn under 18 år skal ikke arbeide nattskift, eller utføre noen typer arbeid som vil sette deres sikkerhet, fysiske og/ eller mentale helse i fare.

Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid.

2) Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILOs kjernekonvensjon nr. 29 og 105)

Tvangsarbeid eller ufrivillig arbeid skal ikke forekomme i noen form, herunder også som et middel for opplæring, straff eller for å fremme arbeidsdisiplin.

Arbeidstakere skal ikke måtte levere depositum eller identifikasjonspapirer til arbeidsgiver.

Arbeidstakere er fri til å avslutte arbeidsforholdet etter en rimelig oppsigelsestid.

3) Forbud mot diskriminering (ILOs kjernekonvensjon nr. 100 og 111)

Arbeidstakere skal ikke forskjellsbehandles på grunnlag av kjønn, rase, hudfarge, religion, politisk oppfatning, nasjonal opprinnelse, sosial status, fagforeningsarbeid eller personlige forhold i arbeidssituasjoner eller i tilgang til arbeid. Lønnen skal være lik for likt arbeid.

4) Forbud mot manglende respekt for fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILOs kjernekonvensjon nr. 87 og 98)

Arbeidstakere og arbeidsgivere har rett til å danne, eller slutte seg til de organisasjoner de selv måtte ønske, og til å drive kollektive forhandlinger og dele innholdet.

All aktivitet i forhold til denne organiseringen skal skje helt uten represalier eller andre former for forulempning for deltakerne.

	<p><i>Arbeidsgiver må på ingen måte hindre arenaer for møter og kollektive handlinger.</i></p> <p><i>* Der organisasjonsfrihet og retten til kollektive lønnsforhandlinger er begrenset ved nasjonal lov, skal arbeidsgiver legge til rette for, og ikke hindre, parallelle mekanismer til fri og uavhengig organisering og forhandling.</i></p>
<p>Kontroll</p>	<p>I kontrakten med leverandøren har oppdragsgiver sikret seg rett til innsyn i</p> <ul style="list-style-type: none"> • leverandørens kvalitetssystem • utførelsen av oppdraget • produksjonsprosessen • de deler av leverandørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for leverandørens oppfyllelse av avtalen. <p>Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt</p> <p>Fra Viken Vest Innkjøpssamarbeid får vi opplyst at når det gjelder vareanskaffelser finnes det ingen lovpålagte kontroller og de ikke har noen indikasjoner på at kommunene har avdekket brudd på betingelser knyttet til samfunnshensyn i den aktuelle kontrakten.</p> <p>Videre opplyser VVI at de forholder seg til store seriøse aktører, og at det gjøres evalueringer av leverandørene i forbindelse med selve konkurransen.</p>

Anskaffelse 2 – Rammeavtale om kjøp av møbler

Konkurransen gjelder kjøp av nye møbler, bl.a. følgende produktområder:

- kontormøbler- og konferansemøbler, inkludert kantine møbler
- institusjonsmøbler

Konkurransen ble gjennomført av Viken Vest innkjøpssamarbeid på vegne av kommunene i Kongsbergregionen og enkelte kommuner i Viken fylke. Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av Viken Vest innkjøpssamarbeid.

Kontrollpunkt	Data
Kvalifikasjonskrav	<p>I konkurransegrunnlaget er det stilt kvalifikasjonskrav til tilbydere. For vårt formål er følgende kvalifikasjonskrav det mest relevante:</p> <p style="text-align: center;">1.3.5 Krav knyttet til leverandørens tekniske/faglige kvalifikasjoner</p> <p><i>Tilbyder skal ha et godt miljøledelsessystem. (ESPD: Del IV B.58-4).</i></p> <p><i>Leverandøren skal vedlegge dokumentasjon for at oppdrag utføres på en miljømessig forsvarlig måte. Dette kan dokumenteres med redegjørelse for eksisterende rutiner eller gyldig sertifikat fra tredjepartsverifisert system (eks Miljøfyrtårn, ISO 14001, EMAS), kopi av innholdsfortegnelsen i leverandørens miljøstyringssystem, beskrivelse av systemet eller med annen relevant dokumentasjon som er akkreditert som er sertifisert av akkrediterte organer.</i></p>
Tildelingskriterier	<p>Ifølge konkurransegrunnlaget skal tildeling av kontrakt skje på basis av hvilket tilbud som innehar det beste forholdet mellom pris og kvalitet. Følgende tildelingskriteriene i konkurransegrunnlaget ble lagt til grunn ved evalueringen</p> <p>Priser og kostnader (30 %), service og sortiment (20%), produktkvalitet (30 %) og etisk handel (20 %).</p> <p>Under tildelingskriteriet kvalitet blir det ifølge konkurransegrunnlaget blant annet bli lagt vekt på holdbarhet, design, styrke, egnethet, slitestyrke, blandingsforhold, brukervennlighet, funksjonalitet, presentasjon av produktet i nettbutikk (ikke uttømmende). Det er ikke særskilte krav til produktene med hensyn til miljø, som for eksempel at en ikke bruker utsatte tresorter.</p> <p>Når det gjelder kriteriet etisk handel er det stilt følgende krav til leverandørene:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>Tilbyder skal beskrive hvordan man tar etisk ansvar og kontrollerer leverandørkjeden, med hensyn til blant annet arbeidernes rettigheter, verdige arbeidsforhold, barnearbeid, korrupsjon og dyrevelferd.</p> </div>
Kontraktsvilkår	<p>I kontrakten var det stilt krav til innsyn</p>

3.8.2 Innsynsrett

Oppdragsgiver, eller den som er bemyndiget av oppdragsgiver, skal ha rett til innsyn i

- *leverandørens kvalitetssystem*
- *utførelsen av oppdraget*
- *produksjonsprosessen*
- *de deler av leverandørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for leverandørens oppfyllelse av avtalen.*

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Leverandøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn.

Leverandøren skal sikre at oppdragsgiver har tilsvarende innsynsrett hos Leverandørens direkte og indirekte underleverandører, underrådgivere og eventuelle avtalemedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for den Leverandørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor oppdragsgiver.

Dersom kontrollen avdekker avvik, plikter leverandør uten ugrunnet opphold å iverksette korrigerende tiltak. Oppdragsgiver kan fastsette en rimelig frist for gjennomføring.

Unnlatelse av å iverksette korrigerende tiltak utgjør vesentlig avtalebrudd.

Kontroll

Tinn kommune har ikke foretatt kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt

Fra Viken Vest Innkjøpssamarbeid får vi opplyst at når det gjelder vareanskaffelser finnes det ingen lovpålagte kontroller og de ikke har noen indikasjoner på at kommunene har avdekket brudd på betingelser knyttet til samfunnshensyn i den aktuelle kontrakten.

Videre opplyser VVI at de forholder seg til store seriøse aktører, og at det gjøres evalueringer av leverandørene i forbindelse med selve konkurransen. Eksempelvis har leverandører av møbler såkalte leverandøradferdskoder. Dette er en uttalelse om hvilken atferd som en organisasjon forventer av sine leverandører og deres ansatte. Det kan

strekke seg til forsyningskjeden og kan omfatte forpliktelser om hvordan organisasjonen vil samarbeide med sine leverandører for å bygge tillit og sikre samsvar.

Anskaffelse 3 – Rammeavtale elektrikertjenester

Konkurransen gjelder avtale om rammeavtale for levering av elektrikertjenester med materiell.

Teknisk enhet i Tinn kommune var ansvarlig for konkurransen, men Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av kommunen.

Elektrikertjenester, rammeavtale

Publisert av: Tinn kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Doffin referanse: 2020-348123

Tilbudsfrist: 2020-03-26

Kunngjøringsdato: 2020-02-21

Kontrollpunkt	Data
Kvalifikasjonskrav	<p>Kvalifikasjonskrav i konkurransegrunnlaget er at leverandøren skal ha ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdiavgiftsbetaling og det blir stilt krav til leverandørens økonomiske og kapasitet til å gjennomføre kontrakten.</p> <p>I konkurransegrunnlaget finner vi også et kvalifikasjonskrav som gjelder bruk av underleverandører</p> <p><i>Dersom tilbyder er avhengig av underleverandører for å oppfylle kontrakten, enten i form av støtte til økonomisk og finansiell kapasitet, tekniske og/eller faglige kvalifikasjoner, så skal det legges ved:</i></p> <p><i>Forpliktelseserklæring som viser at tilbyder har rådighet over de nødvendige ressursene hos støttevirksomheten for utførelse av denne kontrakten.</i></p> <p><i>Skatteattest for den aktuelle underleverandøren</i></p> <p>I kontrakten er dette punktet konkretisert:</p> <p><i>Bruk og utskiftning av underleverandører forutsetter skriftlig forhåndssamtykke fra Oppdragsgiveren. Leverandøren kan ikke engasjere underleverandører i mer enn ett ledd.</i></p>

	<p>Som vedlegg til konkurransegrunnlaget lå Tinn kommunens økonomireglement og antikontraktørbestemmelsene (som er beskrevet nærmere i kap. 3.2.2)</p> <p>Vi finner ingen kvalifikasjonskrav som gjelder miljø i konkurransegrunnlaget, men i forbindelse med tildelingskriteriet miljø skal det gjøres greie for bedriftens miljøstyringssystem og eventuelle miljøsertifiseringer.</p>
<p>Tildelingskriterier</p>	<p>I konkurransegrunnlaget er dette tildelingskriteriene som ble lagt til grunn for å velge leverandør:</p> <p>Pris og kostnad (40 %), løsningsforslag (20 %), oppdragsspesifikk kompetanse (20 %) og miljø (20 %).</p> <p>For kriteriet miljø ble det stilt slike krav:</p> <p>a. Tilbyder skal redegjøre for sitt miljøstyringssystem og eventuelle miljøsertifiseringer. Fritekst</p> <p>b. Det er viktig at leverandøren inkluderer miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdrag. Tilbyder skal beskrive hvordan dette ivaretas, og hvilke konkrete miljøtiltak som ivaretas i gjennomføringen av oppdrag.</p>
<p>Kontraktsvilkår</p>	<p>I kontraktens del 3 finner vi følgende om krav til leverandøren når det gjelder miljø:</p> <p><i>3.11.16 Miljø</i></p> <p><i>Leverandøren skal garantere at han i avtaleperioden oppfyller avtalens miljøkrav og gjeldende miljølovgivning.</i></p> <p><i>Leverandøren skal aktivt jobbe for å minske miljøbelastningen og redusere bruken av emballasje uten at det går utover eller skader produktene ved oppfyllelse av avtalen. Leverandøren forplikter seg til enhver tid å ha returordning for alle brukersteder i henhold til gjeldende offentlige bestemmelser og forskrifter.</i></p> <p><i>Hvis norsk leverandør (produsent eller importør) benytter emballasje, skal det senest ved kontraktsinngåelse fremlegges dokumentasjon for at leverandøren er medlem i en returordning eller oppfyller forpliktelsen gjennom egen returordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt</i></p>

	<p><i>hånd om på en miljømessig måte (Grønt punkt Norge AS eller tilsvarende returordning).</i></p> <p>Vedlegg til kontrakten var:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiale krav Tinn kommune • Økonomireglement Tinn kommune
<p>Kontroll</p>	<p>Ifølge kontrakten er det bestemt følgende om innsynsrett:</p> <p><i>3.11.3 Innsynsrett</i></p> <p><i>Oppdragsgiver, eller den som er bemyndiget av oppdragsgiver, skal ha rett til innsyn i</i></p> <p><i>a) leverandørens kvalitetssystem</i></p> <p><i>b) utførelsen av oppdraget</i></p> <p><i>c) produksjonsprosessen</i></p> <p><i>d) de deler av leverandørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for den prosjekterendes oppfyllelse av kontrakten.</i></p> <p><i>Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Leverandøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn.</i></p> <p><i>Leverandøren skal sikre at oppdragsgiver har tilsvarende innsynsrett hos leverandørens direkte og indirekte underleverandører, underrådgivere og eventuelle kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for den Leverandørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor oppdragsgiver.</i></p> <p>Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt</p>

Anskaffelse 4 – Rammeavtale om kjøp av gravearbeider

Konkurransen gjelder avtale om levering av gravetjenester. Oppdragsgiver skal inngå parallelle rammeavtaler med entreprenør(er) som kan utføre både graving og transportering av masser ved behov.

Teknisk enhet i Tinn kommune var ansvarlig for konkurransen, men Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av kommunen.

Gravearbeider, rammeavtale

Publisert av: Tinn kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Kommune: Tinn

Doffin referanse: 2021-314231

Tilbudsfrist: **2021-10-19**

Kunngjøringsdato: 2021-09-27

Kontrollpunkt	Data
Kvalifikasjonskrav	<p>Ifølge konkurransegrunnlaget er kvalifikasjonskrav til leverandørene at det skal være ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdiavgiftsbetaling og leverandør må ha økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.</p> <p>Konkurransegrunnlaget inneholder behovsbeskrivelser og diverse kravspesifikasjoner. Som del av behovsbeskrivelsene er kommunens økonomireglement (2016).</p>
Tildelingskriterier	<p>Ifølge konkurransegrunnlaget var dette tildelingskriteriene:</p> <p>Pris og kostnad (40 %), løsningsforslag (20 %), oppdragsspesifikk kompetanse (20 %) og miljø (20 %).</p> <p>For kriteriet miljø gjelder følgende:</p> <p>a. Tilbyder skal redegjøre for sitt miljøstyringssystem og bruken av dette i gjennomføringen av oppdrag på rammeavtalen, samt eventuelle miljøsertifiseringer.</p> <p>Fritekst</p> <p>b. Det er viktig at leverandøren inkluderer miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdrag. Tilbyder skal beskrive hvordan dette ivaretas, og hvilke konkrete miljøtiltak som hensyntas i gjennomføringen av oppdragene på rammeavtalen.</p>
Kontraktsvilkår	<p>Rammeavtalen består av følgende dokumenter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kontraktsformular med seriositetsbestemmelser, samt eventuelle endringsavtaler 2) Oppdragsgivers behovsbeskrivelse med eventuelle bilag/vedlegg 3) Leverandørens tilbud med eventuelle bilag

4) NS8406 (NS8405 og NS8407)

Aktuelle punkt i kontrakten:

1.4 Underleverandører

Bruk og utskiftning av underleverandører forutsetter skriftlig forhåndssamtykke fra Oppdragsgiveren.

1.10.18 Miljø

Leverandøren skal garantere at han i avtaleperioden oppfyller avtalens miljøkrav og gjeldende miljølovgivning.

Leverandøren skal aktivt jobbe for å minske miljøbelastningen og redusere bruken av emballasje uten at det går utover eller skader produktene ved oppfyllelse av avtalen.

Leverandøren forplikter seg til enhver tid å ha returordning for alle brukersteder i henhold til gjeldende offentlige bestemmelser og forskrifter.

Hvis norsk leverandør (produsent eller importør) benytter emballasje, skal det senest ved kontraktsinngåelse fremlegges dokumentasjon for at leverandøren er medlem i en returordning eller oppfyller forpliktelsen gjennom egen returordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt hånd om på en miljømessig måte (Grønt punkt Norge AS eller tilsvarende returordning).

Kontroll

I kontrakten er det gitt følgende bestemmelse om innsyn fra oppdragsgiver:

1.10.3 Innsynsrett

Oppdragsgiver, eller den som er bemyndiget av oppdragsgiver, skal ha rett til innsyn i

a) leverandørens kvalitetssystem

b) utførelsen av oppdraget

c) produksjonsprosessen

d) de deler av leverandørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for den prosjekterendes oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Leverandøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn.

Leverandøren skal sikre at oppdragsgiver har tilsvarende innsynsrett hos Leverandørens direkte og indirekte underleverandører, underrådgivere og eventuelle kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for den Leverandørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor oppdragsgiver.

Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt

4.2.2. Enkeltanskaffelser

Kommunen anskaffer med ujevne mellomrom også varer og/eller tjenester som bare gjelder Tinn kommune, og som er å betrakte som enkeltanskaffelser. Vi har valgt ut tre slike anskaffelser. Vi får opplyst at kommunen i de aller fleste tilfeller kjøper tjenester fra Innkjøpskontoret AS for å håndtere den merkantile delen av konkurransen. Dette gjelder for anskaffelsene i vårt utvalg også.

Anskaffelse 5 – Omsorgsleiligheter Tinnegata 4

Konkurransen gjelder totalentreprise for oppføring av 8 nye bemannede omsorgsleiligheter i Tinnegata 24 for å erstatte eksisterende omsorgsleiligheter i Tveito Alle 19. Dette blir leiligheter for unge/voksne med funksjonsnedsettelse, samt tilhørende fellesareal og personalrom. Tinn kommune skal stå for selve byggeprosjektet, og ved ferdigstilling skal de overtas av Rjukan og Tinn boligbyggelag.

Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av kommunen.

186075 Nye omsorgsboliger i Tinnegata

Publisert av: Tinn kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Kommune: Tinn

Doffin referanse: 2021-330726

Tilbudsfrist: 2021-08-25

Kunngjøringsdato: 2021-06-25

Kontrollpunkt

Data

Kvalifikasjonskrav	<p>Krav til leverandørens kvalifikasjoner var ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdiavgiftsbetaling og økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.</p> <p>Konkurransesgrunnlaget inneholder behovsbeskrivelser og diverse kravspesifikasjoner. Som del av behovsbeskrivelsene er prosjektadministrativ håndbok for Tinn kommune, skrevet «Sosiale krav i Tinn kommune» (utdrag fra økonomireglementet) og kommunens økonomireglement (2016)</p> <p>Videre lå det i konkurransesgrunnlaget «Byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø» (SHA-plan) med følgende mål for gjennomføringen av prosjektet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ingen ulykker eller tap • ingen personskader • ingen skader på miljøet • ingen skader på publikum og 3. part • prosjektet skal utformes slik at etterfølgende arbeider kan foregå med et godt og trygt • arbeidsmiljø og uten store negative påvirkninger på det ytre miljø. • Ingen negative oppslag i pressen som er relatert til SHA/ HMS i prosjektet • fokus på arbeidskontrakter for underentreprenører / leverandører i forhold til Norske lover og forskrifter.
Tildelingskriterier	<p>Ifølge konkurransesgrunnlaget var tildelingskriteriene pris og kostnad (40 %), oppdragsforståelse (20 %), oppdragsspesifikk kompetanse (20 %) og miljø (20 %).</p> <p>For kriteriet miljø skulle tilbydere gi følgende beskrivelser:</p> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> <p>a. Tilbyder skal redegjøre for sitt miljøstyringssystem og bruk av dette i gjennomføringen av oppdraget, samt eventuelle miljøsertifiseringer.</p> <p><small>Fritekst</small></p> </div> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px;"> <p>b. Det er viktig at leverandøren inkluderer miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdrag. Tilbyder skal beskrive hvordan dette ivaretas, og hvilke konkrete miljøtiltak som hensyntas i gjennomføringen av oppdraget.</p> </div>
Kontraktsvilkår	<p>Kontraktsforholdet vil bli regulert av NS 8407:2011 med tilhørende standard kontraktsvilkår for oppdragsgiver (Kontrakt, øvrige</p>

kontraktsbestemmelser). Vedlegg til konkurransegrunnlaget er en del av kontraktsdokumentene. Leverandøren må sette seg inn i samtlige kontraktsvilkår.

For denne kontrakten gjelder *NS 8407 Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser*

Vedlegg til kontrakten er skrevet «Sosiale krav i Tinn kommune» og kommunens økonomireglement (2016).

Fra prosjektadministrativ håndbok fra 2019 (versjon 021)

4.3.5.9 Prosjektkontroll

Et prosjekt skal etablere de nødvendige verktøy og systemer for å kunne ha kontroll med fremdriften og kostnadene samt med dokumentproduksjonen og dokumentutvekslingen/korrespondansen.

Hvert prosjekt skal følge selskapets rutiner for håndtering, dokumentasjon og godkjenning av prosjektendringer (avvik fra designkriterier, prosjektavtale osv.) som innvirker på kostnadene eller tidsplanen.

Prosjektkontrollaktivitetene vil gjøre det mulig for prosjektet å utstede en månedlig statusrapport over følgende emner:

- faktisk kontra planlagt fremdrift (og oppnådde milepæler)
- faktiske kontra planlagte (budsjetterte) kostnader og prognoser
- endringsmelding
- bekymringspunkter / korrigeringsiltak
- HMS (Vernerunder, RUH, kontrollbesøk etc.)
- Bemanning på byggeplassen siste periode
- kvalitetsspørsmål og avvik
- prosjektleder planlegger, gjennomfører og leder prosjektet gjennom «Involverende Planlegging» (IP) og «Syv forutsetninger for god framdrift»

Prosjektet skal arkivere all korrespondanse og alle viktige dokumenter frem til overleveringen til Prosjekteier. Dokumentasjonen arkiveres i prosjektets tilhørende prosjektmappe på felles filserver.

Kontroll

I kontrakten forbeholder kommunen seg å foreta kontroll av om kontraktsvilkår er oppfylt

Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt.

Anskaffelse 6 - Ny konkurranse Entreprise 2 på T6 prosjektet

Konkurransen gjelder kontrakt for sanering av vann og avløpsledninger²⁷ samt etablering av øvrig ny infrastruktur i Tveitområdet (T6 - Entreprise 2). Anskaffelsens verdi ble anslått til: NOK 55 mill., - eks mva.

Tinn kommune, Teknisk enhet var ansvarlig for anskaffelsen, men Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av kommunen.

Ny konkurranse Entreprise 2 på T6 prosjektet (VA Tveito området)

Publisert av: Tinn kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Kommune: Tinn

Doffin referanse: 2022-326531

Tilbudsfrist: **2022-02-14**

Kunngjøringsdato: 2022-01-13

Kontrollpunkt	Data
Kvalifikasjonskrav	<p>Kvalifikasjonskrav er ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdiavgiftsbetaling og økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.</p> <p>I konkurransegrunnlaget finner vi listet opp en del grunner til å avvise tilbydere, bl.a. brudd på miljø, sosiale forhold og arbeidsforhold etter bestemmelser i artikkel 57 (4) i direktiv 2014/24/E.</p> <p>Vedlegg til konkurransegrunnlaget er skrevet «Sosiale krav i Tinn kommune» og kommunens økonomireglement (2016)</p>
Tildelingskriterier	<p>Tildelingskriterier er pris og kostnad (40 %), Oppdragsforståelse (30 %) og oppdragsspesifikk kompetanse (30%).</p> <p>Under kriteriet <u>oppdragsforståelse</u> skal det foreligge beskrivelse av: personell, materiell, tekniske løsninger, konkrete miljøtiltak og hensyn, gjennomføring, midlertidig drift i entrepriseperioden, logistikk, samt eventuelle utfordringer.</p>

²⁷ Anskaffelse etter forsyningsforskriften, forskrift 12. august 2016 nr. 975 om innkjøpsregler i forsyningssektorene

	<p>a. Tilbyder skal gi en redegjørelse for hvordan oppdraget tenkes utført. Fritekst</p> <p>b. Tilbyder skal redegjøre for sitt kvalitetssikringssystem og bruken av systemet i gjennomføringen av oppdraget. Fritekst</p> <p>c. Tilbyder skal redegjøre for hvorledes ferdigstillellesdato tenkes nådd. Det skal leveres et forslag til detaljert fremdriftsplan som redegjør for milepæler, herunder oppstart og ferdigstillelse. Her skal du laste opp fremdriftsplan med milepæler. Vedlagt fil Leverandør kommentar tillatt</p>	
Kontraktsvilkår	<p>Kommunen har brukt kontrakt Standard Norge, <i>Byggblankett 8405 A oktober 2008</i> og kontraktsbestemmelser i <i>NS 8405 2.utgave Norsk bygge- og anleggskontrakt</i> gjelder for avtalen.</p> <p>Vedlegg til kontrakten er skrevet «Sosiale krav i Tinn kommune» og kommunens økonomireglement (2016)</p>	
Kontroll	<p>Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt</p>	

Anskaffelse 7 – Rehabilitering av tak på Rjukan kapell

Konkurransen gjelder rehabilitering av taket på Rjukan krematorium. Anskaffelsens verdi ble anslått til ca. kr 1.000.000, -.

Tinn kommune, Teknisk enhet var ansvarlig for anskaffelsen, men Innkjøpskontoret AS gjennomførte den merkantile delen av konkurransen på vegne av kommunen.

Rehabilitering av tak på Rjukan kapell

Publisert av: Tinn kommune

Kunngjøringstype: Kunngjøring av konkurranse

Doffin referanse: 2020-343000

Tilbudsfrist: **2020-10-02**

Kunngjøringsdato: 2020-09-09

Kontrollpunkt

Kvalifikasjonskrav	Krav til leverandørens kvalifikasjoner var ordnede forhold med hensyn til skatte- og merverdiavgiftsbetaling og økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.
Tildelingskriterier	<p>Kontraktstildeling skal ifølge konkurransegrunnlaget skje etter gitte kriterier:</p> <p>Tildelingskriterier var pris og kostnad (40 %), oppdragsforståelse (20 %), oppdragsspesifikk kompetanse (30 %) og miljø (10 %).</p> <p>Under punktet miljø i konkurransegrunnlaget heter det:</p> <p style="text-align: center;"><i>For å minske presset på miljøet og ivareta hensynet til fremtidige generasjoner, skal oppdragsgivers innkjøp gjøres mest mulig miljøeffektivt, hvilket betyr høyest mulig verdiskapning med minst mulig miljøbelastning.</i></p> <p>Og tilbydere skal svare på følgende:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>Det er viktig at leverandøren inkluderer miljømessige vurderinger i utførelsen av oppdrag. Tilbyder skal beskrive hvordan dette ivaretas, og hvilke konkrete miljøtiltak som hensyntas i gjennomføringen av oppdraget.</p> </div>
Kontraktsvilkår	<p>Kontraktsforholdet vil bli regulert av NS 8407:2011 med tilhørende standard kontraktsvilkår for oppdragsgiver (Kontrakt, øvrige kontraktsbestemmelser).</p> <p>Vedlegg til konkurransegrunnlaget var sosiale krav i Tinn kommune og Tinn kommunes økonomireglementet. Disse er regnet som del av kontraktsdokumentene.</p>
Kontroll	Tinn kommune har ikke foretatt noen kontroll av om kontraktsvilkårene vedr. samfunnsansvar er oppfylt

4.3. Revisors samlede vurdering av etterlevelse

Kvalifikasjonskrav

I seks av de syv anskaffelsene vi undersøkte var det ikke stilt kvalifikasjonskrav til leverandøren spesielt knyttet til miljø eller samfunnsansvar. I konkurransen som gjaldt levering av ulike typer møbler var et av kvalifikasjonskravene at leverandør skulle ha et godt miljøledelsessystem. For å kunne være med i anbudskonkurransen måtte tilbyderne kunne *dokumentere eksisterende rutiner*

eller gyldig sertifikat fra tredjepartsverifisert system (eks Miljøfyrtårn, ISO 14001, EMAS), kopi av innholdsfortegnelsen i leverandørens miljøstyringssystem, beskrivelse av systemet eller med annen relevant dokumentasjon sertifisert av akkrediterte organer.

I konkurransen som gjaldt levering av ulike typer møbler var et av kvalifikasjonskravene at leverandør skulle ha et godt miljøledelsessystem. For å kunne være med i anbudskonkurransen måtte tilbyderne kunne *dokumentere eksisterende rutiner eller gyldig sertifikat fra tredjepartsverifisert system (eks Miljøfyrtårn, ISO 14001, EMAS), kopi av innholdsfortegnelsen i leverandørens miljøstyringssystem, beskrivelse av systemet eller med annen relevant dokumentasjon sertifisert av akkrediterte organer.*

Tildelingskriterier

I fem av konkurransene vi undersøkte har kommunen hatt miljø som ett av flere tildelingskriterier. Ifølge anskaffelsesforskriften bør miljø som hovedregel vektet minimum 30 % når det brukes som tildelingskriterium. I fire av konkurransene ble kriteriet vektet til 20 % og i ett tilfelle 10 %. Vi mener kommunen bør vurdere å følge anbefalingen i anskaffelsesforskriften om å vekte miljø med minimum 30 %.

I anskaffelsen (nr. 5) som gjaldt ny konkurranse Entrepriise 2 på T6 prosjektet var ett av punktene under kriteriet oppdragsforståelse *konkrete miljøtiltak og hensyn*. Hele kriteriet oppdragsforståelse var vektet 30 %.

I anskaffelsen som gjaldt møbler (nr. 2) var ett av kriteriene etisk handel, og dette kriteriet var vektet 20 %.

Kontraktsvilkår

En kontrakt angir partenes ansvar og forpliktelser i avtaleperioden. I de utvalgte anskaffelsene vi har undersøkt er det etter vår vurdering stilt relevante kontraktsvilkår vedr. miljø og menneskerettigheter/sosial dumping.

I kap.3.2.3 viser vi til tilsynet i regi av Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynet undersøkte også om kommunen i kontraktene stilte krav til lønns og arbeidsvilkår og videre om det var opplyst om at en kunne kontrollere at kravene ble oppfylt. Arbeidstilsynet konkluderte med at kravene i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter §§ 5 og 6 var oppfylt.

Kontroll

I alle kontraktene vi har undersøkt har kommunen eller innkjøpssamarbeidene sikret seg retten til å kontrollere om de krav som er satt i kontraktene er oppfylt. Som vi har påpekt i kapittel 3.2.3 har ikke kommunen rutiner for hvordan slike kontroller skal foregå, og vår undersøkelse viser at det ikke er gjennomført noen kontroller i vårt utvalg av anskaffelser. Det nevnte tilsynet fra Arbeidstilsynet pekte også på mangel på kontroller fra kommunens side.

5. Konklusjoner og anbefalinger

5.1. Konklusjoner

- **Har kommunen tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt?**

Tinn kommune har i liten grad tiltak for å sikre at krav om samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser blir ivaretatt.

Tinn kommune har ingen anskaffelsesstrategi og/eller andre overordnede dokumenter for sin innkjøpspolitikk. Kommunen har innkjøpsreglement som gir føringer for kommunens innkjøpspraksis. Reglementet inneholder krav til leverandører med hensyn til lønns og arbeidsvilkår og sosial dumping, men gir få føringer som gjelder miljøaspektet. Kommunen har ikke lovpålagte rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Kommunen viser til at økonomireglementet er under revidering, og bl.a. vil rutiner for å fremme grunnleggende menneskerettigheter vil bli tatt inn i reglementet.

Kommunen har valgt å kjøpe innkjøpskompetanse i stedet for å opparbeide egen. Kommunens ansatte har i liten grad fått opplæring på innkjøpsområdet. Vi mener at kommunen bør vurdere om egne ansatte også burde ha en viss grunnleggende kompetanse på feltet.

Kommunen har ikke rutiner for å kontrollere at leverandørene oppfyller de krav som er angitt i konkurransegrunnlaget/kontrakten.

- **I hvilken grad etterlever kommunen kravene til samfunnsansvar i praksis, innenfor**
  - **klima og miljø**
  - **sosialt ansvar – lønns- og arbeidsforhold, menneskerettigheter mv.**

Kommunen har stilt krav om samfunnsansvar i de anskaffelsene som vi har undersøkt, men miljøkrav er vektet lavere enn anbefalt. Anskaffelsesforskriften anbefaler at når miljø er tildelingskriterium, bør kriteriet vektet med 30 %. Det var bare gjort i én av de anskaffelsene vi undersøkte, i de andre anskaffelsene ble miljøkriteriet vektet lavere.

Kommunen hadde ikke kontrollert om kontraktsvilkår var oppfylt i de anskaffelsene som vi undersøkte.

5.2. Anbefalinger

Vi anbefaler kommunen å

- etablere overordnede føringer for kommunens innkjøpspraksis som ivaretar samfunnsansvaret.

- utarbeide rutiner for å fremme grunnleggende respekt for menneskerettigheter ved anskaffelser
- vurdere systematisk opplæring i anskaffelsesregelverket av egen ansatte.
- følge anbefalingen i anskaffelsesforskriften om å vekte miljø med minimum 30 % der miljø er et tildelingskriterium.
- etablere rutiner for å kontrollere at leverandørene følger kontraktsvilkår som gjelder samfunnsansvar.

Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (Anskaffelsesloven)

Forskrift 8. februar 2008 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften)

Forskrift 12. august 2016 nr. 975 om innkjøpsregler i forsyningssektorene (Forsyningsforskriften)

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon

Offentlige dokument

Prop. 51 L (2015-2016) Lov om offentlige anskaffelser

Kommunens dokumenter

Tinn kommuneplan 2017-2029 – samfunnsdelen – Vedtatt i kommunestyret 22.06.2017

Planstrategi Tinn kommunen 2021-2024

Økonomireglement for Tinn kommune (2013)

Elektroniske kilder

Compilo – Tinn kommunes kvalitets-/internkontrollsystem

Kongsbergregionens nettsider - [Kongsbergregionen - Forside](#)

Riksrevisjonen: Riksrevisjonens undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser - Dokument 3:5 (2021–2022)

Anskaffelser.no – diverse informasjon om anskaffelser utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). (innhentet i perioden mars - mai 2022): [Anskaffelser.no | Fagsider om offentlige anskaffelser](#)

«Orden i eget hus - Kommunedirektørens internkontroll, Praktisk veileder», KS, Versjon 3 april 2020, innhentet september - oktober 2021: [Kommunedirektørens-internkontroll-veileder-F41-web.pdf \(ks.no\)](#)

Vedlegg

Vedlegg 1: Kommunedirektørens uttalelse

TINN KOMMUNE

Vestfold og Telemark revisjon IKS v/Dag Oftung

Offl. § 5, 1. ledd

Deres ref:	Vår ref	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	2022/412 - 4	Anne Tove Sandal Teigenes, tlf.	217	05.09.2022

Uttalelse fra Tinn kommune ifbm - Forvaltningsrevisjon om anskaffelser i Tinn kommune

Beklager at frist er passert med tre dager, men her kommer uttalelsen fra Tinn kommune.

Det er en grundig og god rapport, som påpeker områder vi må rette opp, og det tar vi til etterretning.

Med hilsen

Anne Tove Sandal Teigenes
kommunedirektør

Brevet er sendt elektronisk og inneholder derfor ingen signatur.

Mottakere av dette brevet:
Vestfold og Telemark revisjon IKS v/Dag Oftung

Postadresse: Postboks 14, 3661 Rjukan
E-post: Postmottak@tinn.kommune.no
Hjemmeside: www.tinn.kommune.no

Besøksadresse:
Sam Eydesgate 92
3660 Rjukan

Org.nr: 00864963552
Telefon: 35 08 26 00
eDialog: <http://www.tinn.kommune.no/edialog>

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjonen startet opp ved oppstartsbrev 1. desember 2021.²⁸ Oppstartsmøte ble holdt 9. mars 2022 med kommunedirektør, økonomisjef og kommunalsjef for tjenesteområdet samfunn til stede.

Forvaltningsrevisjoner skal gjennomføres på en måte som sikrer at informasjonen i rapporten er relevant og pålitelig. At dataene er relevante (gyldige/valide) innebærer at de beskriver de forholdene som problemstillingene omhandler. Pålitelighet (reliabilitet) handler om at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig og at det ikke har skjedd systematiske feil underveis.

Vi vil nedenfor redegjøre for datagrunnlaget vårt og hvilke metoder vi har brukt for å svare på problemstillingene. Vi vil også beskrive hvilke tiltak som er brukt for å sikre dataenes relevans og pålitelighet.

Innsamling av data, relevans og pålitelighet

Datainnsamling og rapportskrivning har foregått i perioden mars - juli 2022.

For å undersøke om kommunen har tiltak for å sikre samfunnsansvar i anskaffelser har vi undersøkt kommunens overordnede styringsdokument som samfunnsdelen av kommuneplanen, økonomireglement, planstrategi og budsjett/økonomiplaner. Vi mener slike dokument viser i hvilken grad kommunen har overordnede mål og/eller krav til innkjøpsarbeidet.

Vi har hatt tilgang til kommunenes internkontrollsystem, Compilo. I dette systemet legges bl.a. reglement og rutiner. Her ser vi i hvilken grad det etablert og tilgjengeliggjort ulike former for reglement, rutiner og eventuelle andre verktøy til bruk i innkjøpsarbeidet. Vi har også hatt tilgang til House of Control²⁹ der oversikter over ulike rammeavtaler er samlet.

Vi har intervjuet økonomisjefen i kommunen. Han er sentral i innkjøpsarbeidet i kommunen. Informasjon fra intervju er nedtegnet i referat som er bekreftet av kilden. Videre har vi innhentet informasjon fra kommunalsjefene i kommunen, og personer i Viken Vest- innkjøpssamarbeid og Kongsbergregionens innkjøpssamarbeid.

Vi har gjort et utvalg av anskaffelser i kommunen. Vi har valgt anskaffelser som ifølge DFØ er relevante for å undersøke temaet samfunnsansvar. Eksempler på slike anskaffelser er bygge og anleggskontrakter og anskaffelser av tekstiler og møbler. Vi har fått tilgang til anskaffelsesprotokoller, konkurransegrunnlag, og kontrakter for de aktuelle anskaffelsene. Anskaffelsene vi har undersøkt er gjennomført i perioden 2020 til 2022.

---

²⁸ Oppstartsbrev gjaldt opprinnelig forvaltningsrevisjon innen pleie og omsorg.

²⁹ Webbasert programvare med løsninger for å holde oversikt over kontrakter, eiendeler m.m..

Vi har lagt til grunn funn gjort av Arbeidstilsynet i forbindelse med deres tilsyn i kommunen forsommeren 2022 (Arbeidstilsynets sak 2022/12408).

Vi har sjekket ut med administrasjonen at fakta i rapporten er korrekt framstilt. Rapporten er sendt kommunedirektøren til uttalelse, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Uttalelsen ligger i vedlegg 1.

Personopplysninger

I forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi behandlet personopplysninger som navn og epostadresse til ansatte i kommunen.

Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 24-2 fjerde ledd.

Vi behandler personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside vtrevisjon.no.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk.³⁰

Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet. Videre skal det sikres at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Vestfold og Telemark revisjon IKS har et system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll.³¹ Denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikret i samsvar med vårt kvalitetskontrollsystem og i samsvar med kravene i RSK 001.

---

³⁰ God kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll kommer til uttrykk først og fremst i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Gjeldende standarder er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre høsten 2020. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

³¹ ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester

På vakt for felleskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?

Ta kontakt med oss:

Telefon: 33 07 13 00

E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no

22: 3818 403